

کورته چیروک

رویدان و وه غدر

وهرگريت خوب هنده کرياريت ژيانى فه مژيل نه کهت دا نه که فیته قورې ببيت له لجا پیت وى نه ف نفيسفانه ، محمد تیمور ، ه .

چه وا په یدابو ؟ !

یه کهم هه ولدان لسه دى چاردى دوما قه سرا پاپای یامه زن بولشه فیت دريژ که س دکاريت وى خرفه دبون دهنگوباس فه دگيران باهرا پتر ژوان دهنگو باسا وهکی رهنکی کورته چيروکى دها ت هه ميا پشکدارى تندا دکر مه زه لکه که بو هندى دانا بو دگوتى ، کارکه ها دره وا ، مه به ستا وان شه فا خوبه ختیار ببورين - يه کهم رویدان نه و بویا «پوچيو» ی فه گیرای : «زه لامه کی بولونی هه بودقا ژنا خو عيقاب دعت ديت باشتين نيشان نه وه بووی ژنا بويج «جیوفانا» کو نه قوتيت و نه که ته دهرى لى تولا خوژى بستينيت ب ريکه کا نه په نى هه لېژارت کو دگهل بژيت وهر سال بهيکه کی ژى چيکه ت تا کو مالا وى تژى دبیت پاش بهيليت وبجيت لهيزه ريکا دينى تيته گوهورين .

هه ولدانا دووى :

نه وه کو بوکاجيو پى رابى و چيروکيت ، نه لديدکامیرون ، نفيسين هزار شه ف و هزار کورته چيروک -

نزدی

نى هونه ره ل سهدى آيا رويدای ، و د توری روژ نافادا هاتيه نياسين ، و کورته چيروک نه هه ما هنده پهریت نفيسانى نه ز مه به ست نه وه کو تايه کی نویه وتازه يه ژ تاييت توره ی روخساره تاييه تی هه نه رهنګ و سيماهى هونه رى هه نه و نى هاتيه پى ناسين ژ لانی که له ک نفيسفاناهه روژه لات و نانا ژوان پليمه تا ، نه دگار نه لان بو ، نى گوتى :

« بر راستى کورته چيروک يا جودايه ژرومانى وسه خمه راتى فى - هليفى نه م دشين بيژين کورته چيروکى هه رسى نيکاتيت خو هه نه ب کارتین مينا جیگای .. کات .. کريار يا کو شانوا فرهنگى نياس و چيروک که سه کی دهر دگريت يان کرياره کی يان سوزو خوتیک دانه کی يان هنده رویدانیت هيژا هه ره وسا «پو» نه ل فى چهندي راوه ستيا لى لسره روخسارى ناخفت لسره کورتى و دريژى وده مى مروف ب خاندنا و يفه دبورينيت گوت : تقيا پتر ژ نيک ساعه تی پى فه نه به ی لى هنده ک لدويف ديتنا وى نه چون وه کی «ويلز» گوت تقيا 1/4 چاره کهک بيت وهنده ک قايدى وى لدويف ژمارا گوتنا دداتى کو 1500 تا 2000 ووشا بيت نه فه لدويف ديتنا د . عمر الطالب .. نوچيروک نفيسه کی عه ره ب دبیزيت : « چيفانوک ب فره نس «cont» چاره سه ريا لايه کی ژيانى دکه ت ژبه ر هندى نه شيت که له ک تشتا داريژيت که له ک کريارا لجه - دهيليت وده ليفا نفيسفانى يا ته نگه و کورته دهبيت نى هوشياربيت خو قه لس که ت د گوتنادا و کرياريت دویر وکوير نه

پاشی (موباسان) هات لنیفا سهدی نوزدی ولسه ر
قایدی ریالزمی چو وپاشی بویه قوتابخانا نفیسفانا وهکی
[نهنتون چیکوف ... کاترین مانسفیلد ... نه رنست هینگوای
... بیراندللو ...]

کورتە چیروک چیه ... ؟

ئەم نا بیژینه وەر باندنا رومانەکی کورتە چیروک لی
چیفانوکی رگیت خو هەنە و جودایە بابەتەکی ساغ و بی
کیماسیە بابەتەکی سەربخوێ بەریف مەزن وەرار یونی یە نی
گریدایە دگەل گەلەک کریاریت ژیا نی فە . لی نفیسفان خولسەر
و هختی رادهاقیت چنکو نه شیت خولزەمانی بگریت تا کوکه سان
مەزن بییت . هەر وەسا گەلەک کریارا دهیلیت خولسەر سالا و
و هەیفارا دهافیت دا زویکا خاندەفانی خو بگەهینتە مەبەستی
ژبەر هندی تفیا کەسانیت وئی کیم بن دمه زن بن - پشتی
دەست ودارنی سوشیالستی هاتی کریاریت ئیکانه جهی خو نه ما
چنکو په یسکا ژیا نی بلند بو و نه و کریار خزمەتا پالە ی و مروفی
رەنجبە رناکەت .. وقارەمانیا مروفی تفیا دگەل کومە لی بیت یا
جودا نه بیت - لی ئە وقارەمانی یائیکانە بو وان کە سایە نه ویت
دەست بی کری و نوی ژیار و زەعیف . ئە و چیروکی هاتینە
نفیسین لسه دی چاردی «زە یان چەرخنی نافنجی باسی
پالەوانی و عەگیداتی روژ بو روژ بهاوی کیم دبیت یاپەر ژ
ئاشوبی و بلنداهنی وهکی گافانیت چیلوعه نتر و سوهرمان
وسینده باد و علاء الدین ... » . ئە فە هەمی هندا دبن
لە دەست ودارنی ئامیرەتی دچەرخنی ئەلیکتریک دبنە هەلامتە لئک
رەوشە نبیرا .

چینگە لەوان تفیا هەر گوته کی رەمزەک و چەهەک هەبیت
خورستی بن بی زیدەهی و بی مفا مە بن .

« ئە گەریت سەرکە فتلوئی لسه دی بیستی »

هەلبەت لسه دی بیستی بازارا چیفانوکی شدیای تره و ب سە
رکەفتی تره پیش دوستیت خو فە ژبەر فان رەنگا :

1- روخسار و ریک پیک کرنی و دەم و سیو هتفیس

2- ئە گەریت دەر فە و داخباریاوی .

1- گەلەک گەنجا خو بی ئینا دەر ی حەژی کرلسەر گرانی
وزەحمەتی را چنکو ئە ف جورە بدەست هەمی کە سافە
ناھیت و بسپوری بی دقیت دگەل هندی 70٪ ژنفیسفانا کە تن

2- ئە فە سە دی لەزی یە ئامیرەتی و ئەلیکترونی هەر روژی ب
هزاراها گوفا و روژنام تینە بە لافە کرن ئە و زی بی ویستی
پرکرنی نه ژبەر هندی جهی کورتە چیروکی بی هە ی ..

هەتا ژلانی ئابوری فە مروف بو خودان کار وکە سب
نە شیت و هختی خو هەمی ب رومان ی فە بیەت هەر وەسا شول
مشە بو مروف نجو کە تە سەرکاری لەزی و سفکی .. نوکە کە س
حە ژ مقامیت دریز نا کەت چمکی نە شیت گەلەک ساعەتا پیفە
ببیرینیت لی مقامیت کورت دی ب سەرکەفن : و پشتی ئامیرەت
شیای دهنکی مروفی بگەهینتە کناریت جیهانی دهنگو باسیت
خوش فە گیریت . هەر وەسا رادیو سەرپشکا فان تشتانە رادیو
نە شیت دریزە چیروکی پە لافە کەت و هخت دەست نادەت
قسە کەر نە شیت پیتر ژ نیف ساعەتی باخفیت .

تفیا ژبیر نە کەین کول و کە سەریت مروفی روژ بو روژ
زی دەبون و ئەم دزانین کود (چ) ، میژیت سانی وزە لال نە ماینە کو
بشیت دریز هزرا خوبکەت و ب چ تشتی دیفە مژیل نە بیت لسه ر
هوش و بیریت خوبیت تفیا بی تە نابیت دابشیت هزرو بیریت
چیروکی وەرگریت پشک داری دگەل کەسانیت چیروکی بکەت .
دایسا هندە نە گەر و هویت کومە لاتی هەنە . ئە و کە سی
پاریت وی مشە بوین شیا ژیا نا خو خوش بکەت دەرکە فیت
شانویا ببینیت جهیت لاری و خوشنی داخو ژبیر فە کەت
نە هە و جە یە و هختی خو ژ فە ستا ببیرینیت لەندافی چیروکە کی
دبیت یانە خوش بیت .

دایسا تیکە لیا کومە لی و بی وەندیت کومە لاتی مروف پیش کەفت
کەنی تیکە لیا کوری کر پشتا کوگریدا یا خانی بو چیروک بخو
دخاند ئە فرو شیا دگەل دەست گری خو دەرکە فیت . ئامیرەت
هاتە پەیدا کرن کار سفک بوو و ریز بو پالە پیفە دەخسی بو .
هەمجار مشە بو نا مروفا ل جیهانی و فە دانا وان لسه ر عەردی
دەلیفە کە تە ناف بە را جهی وی و جهی کاری مروفی «ئە وروبی»

نە فیت و هختی خو زەعی کەت ، دی بین هەر ئیکی روژنامە یە ک

- مست دایه تاكو دگه هیته جهی كاری دهنگ و باس وكورته چيروك .

نه گرهكا دی هیژا وبها «روژنامه» روژناما نهو دهست هافیته گهرا خو دژیانا مروفی دا نمازه پشته رژیمما ته خا و قاتانه محرکه تی ناكوکی كه تیه ناف به را وان بویه پارتیت رامیاری هر هرته کی روژنامه یه كاهه ی دهنگ و باوه ریا خودیار دكهت .

دهسا ته لفریون هاته مهیدانی وی گهلهك مروف بخوکیشان نه مازه گهنجیت ته پرونازك بدیتنا من تلفزیون سوژمنی ره وشه نبیری یه چمکی جهی هرژیت قوره .. مخابن خنده فانی چيروکی نی کیسه چمکی بسپوری كه ته زانینی ماموستایی عنگلیزی هایش نی عه ره بی نینه نی زییده وهری هایش بی جیغرافی نینه هه روهسا ..

- بنگه هیت پی تقي بونفیسینا كورته چيروکی -

1- یهك گرتیا هونه ری : - داکو چيروك وهرباندی بیت بیهنا هونه ری ژی بهیت پی تقي یهك گرتنا هونه ری نه نفیسفان ره نجا خو خری بدهته دهقی كاكلای خول دور و شوپیت کریاری نه هه لافیت تقیا هه فساری بابته تی بگریت نفیسفان لدویف په نوی خونه چیت دهستی خولی بگریت .

2- تقیا زور مه به ستاخو ناشكه را نه كهت هنده چه پ و چیر تیدابن بشیوی دانی چمکی نفیسفان بابته تی ناشروقه كهت ئانكو بوخاندنه فانی بهیلت مروفی مه ره ق ل تشتی ئاشكه رانامینیت هه ولدهت خاندنه فانی خو نه نیخته كولانتیت ته نگ كونه شیت ژی دهكه فیت .

3- نه ندامیت چيروكا خودانته جهی وان ب كه یفا خونه ئینیت و بیته هه ر ئیكي ناخفتنا وی بدهتی پیچه کی ژیا نا وا یابه رزه روهن كهت نه بیژیت نی فه قیر بویان هه ژار بو تقیا کریار وی چه ندی دیار كهت .

4- تقیا هه چيروکی واتیهك هه بیت چمکی نفیسفان ژیا نی وهردگریت لدویف ژان و كه سه ریت خو تقیا مفایی وی بوگهلهك دهست و دارا بمینیت .

5- تقیا چيروك نه بیته بیلا بانگی شیده تا و گوتاربن هه لكولین تیدابیت .

6- وهخت لدویف کریاری وجهی .

لدویف فان بنگه ها دی سه حكه یه هنده ستیریت كوردی ل ئاسمانی كورته چيروکی هیفی دارم رونا هیهك بیت پوریکا دلسوژا . كورد هه ر وهکی هه می میله تیت جیهانی خودان هونه ر وهونه ر مه نده خودان کریارو بیرو باوه ره گهلهك نفیسفانیت مه شیان فان کریارو میژو ژینده را داریژن لسه ر رهنگی چيروکی وهکی توره فانی هیژا پیره میرد ... یان عه ره بی شه مو .. دیسا علاء الدین سجادی لسه ر به رپه ریت گوشارو روژنا ما جهی خوه بو پاش گهنجیت پاشه روژا وان رابون کاروانی وان گه هاندن وی ریقه برتا نهوی ب ریقه وچیت وگهلهك برادر نی ب فی تایی رابین وهکی كاك حسین عارف وکال مامه ندی و دلشاد محمد امین هه روهسا انور محمد طاهر ورمضان درویش وفارس عبدالله حمو ورشید فندی ول فی چه ندی مه دهستیری داخو كوهندهك چيروكا نه م بونمونه لی بچین وفه كولین .

چيروكا ئیكي

1- دچيروكا « سالا ئیكي ژخاندنی » برادر انور محمد طاهر ناكوکیه کی دنیخته نافه به را كه فته ژیارا كورده واری وفیل و زانینیت و ریكا پیشكه فتنی . گوند فان چه ژ مه لا دكهن چمکی لریكا ئاینی و ئولاتی دچین بلا بچیکیت وان بقوتیت وزبارا بی بكهت قوتابخانه تقیا نه هیته گوندی . كورك نی كو مه نافی وی نه زانی فیری شافانی و کاری مالی دچیته نك مه لای دا قورئانی نیشا پدهت - پشته قوتابخانه تیته گوندی فریدكه نه نك سهیدای - نفیسفانی قوتابخانه بره ناف مناسبی نهوی مه لای حرام کری لی روینشتن سه هجا وی شروقه کری نه و هناسب و سه هجا وی دبیته ئاسته نگ دریکا كورکی دا قوتابی د هیلیت .

1- برادره ری چافی خونه دا ئیك گرتنا هونه ری « توپز كه نداله » دهست ب پایزی دكهت خو دهافیته گفت وگویا نه ئاشكه را دچیته كورکی تیته دایکی و سهیدای خاندنه فانی خو تیناگه هینیت كانی چيروكاوی لدویف چ هرزه .

چيروكا سينيهم

د «لومانا» دا سهدا ره شيد فندی خو بلنديا هه فك ته ستورا
د پينگافاوان ديار دكته چوا كو خاندنې بهايي خو نه مايه پشتم
په دابونا هنده موچه خورا وموقاده لاتا ديسا ريكا مه زاختنا پارا
چوا لسره سهرې خورا دهافين ب مه ي وگوشي وژيانا عوليا
... چوا كه فا ژيانې ژپير دكهن برسي و هه ژاريت وه لاتې خو ژبير
دكهن پارا سهرې وان فروت وخار ..

پاشكوتن

بې گومان هه لسه نكاندنك لفي بابته تي وغان ناف ونيشانا فه نو
هوسا ب له زكه لك تاييت كرنك هيليت ب ريكي فه لسره هندی را
پې ويسي دمينيت كولدويف بچين وبې كولې لي بكه ين نه هه ما
پې راده ين نه هه ما ئاخافتنه كه لسره چيروكه كي
يان نفيسفانه كي . رهنجيا مه لسره لي چونا چيفانو كي په وكا چي
هيلايه بومروفي وچي دانايه بومانې و پيشكه فتنې يان
كه فنه پريسني دريكا چونا في جوره هونري دا . في چهرخي
چهرخي شوره شو بزافي ناكوكي لناف به را راست مالي
وه فيشكي دا . چي كه سي ليكولينه كي دكته بديتنا شوره شانه
دهست بې بكه تانكوئه و دهقه نه شهرته فلهسه في بيت يان
هيفكرينه «تأملې» بيت بچاره كي يافه رنه وه خرمه تا
ميلة تي تيدا بيت و راگرتنا خه باتا كه سانه وژيانا سهره بهست
تيدا بخازيت ب گهورينه كا پيشكه فتي و سهره راز

2- چهپ وچير زيده كه ل بي دنيخستينه ناف ره هزيت وي
ته لميحييت دويرناده ن .

3- نه دمايت چيروكي نه دديارن كورك نزا مه زنه بچيكه دينه
هوش مه نده نافې وي چيه نافې وي چيه نافكه له كه
بوقاره مانې چيروكي دايكا وي رهنكي وي چيه براده ري
كه سانيت خورده ست بي دچې كرين هاتن وچون وان بي د
دهستي وي دا نه وب خو ناهين وچن چ ژمه نه لوژا ناف
خوديار نه كرية كوركي چ دفت يان چ دبيزيت لويوف وي
ته مه تي نه دندام دگل كرياري بريغه ناچن كورك بې ناقله
هه روه سا ما .

4 - واتې چيروكي به لافه نزا باس زانيني دكته يان نه هيلانا
نه خوينده واري يان دژي رژيما مه لا يان دهافيتيه داي
ويابيت كوركي يان كوركه يان سهدايه ؟ چ شيدته ژي
ناچن نفيسفاني قوتابخانه بره ناف گورستاني مروف مريا
دبه ته ويري ئانكو قوتابخانه مرن .

5 - وهخت گوتنا ئيكي يا كو دبيزين «دهم پايزبو» نه يال جهې
خويه تفيا نه م خاندنه فان بزائين دهم كهنگي بو ژخاندنا
چيروكي به لكيت دارا هاتن وچونا خه لكې گوندي ... هت
چنكونه شانويه .

هه روه سا ده مي دبيزيت سه نتور و په نتوريت وي چ ژي
دهاتن نه ف گوتنه نفيسفاني يا كري كري لسره زماني
خه لكې گوندي چنكو گوندي هه ژ جلكيت روت ناكهن هه كو
دبيزن پوت پوته يه ...

چيروكا دووهم

بي ته فيا با

د [بي ته فيا با] دا ره مضان درويش چاره سهر يا خه بات
مانې و هه لېژارتنا هه فېشكي ژيانې ب ريكا خه ونې براده رشيا
خو قورتال كته ژ نه هه ف به ريا كرياري چيروكي لفلفينا
مروفيت وي . هنده . راوه ستانيت جوان كه م هه نه وه كي نافې
كوركي «داخازه شيوي وي ژي كيزهاتيه لي تفيا لسره نه گوتبا
خاندنه فاني نه ف تشته خه ونه دامه رق لي هه با هه روه سا هه مي
جارا ناماده يا بابي چمكي هه رجاره كي باب دي مريت خونه كور
نه شيت بژيت .. ؟

ژنده

- 1- فجر القصة المصرية يحيى حقي
- 2- دراسات في القصة والمسرح محمود تيمور
- 3- في القصة القصيرة علاء الدين وحيد
- 4- فن القصة القصيرة د . رشاد رشدي
- 5- مجلة الثقافة الجديدة
- 6- في الفن الروائي والرواية الجديدة د . خالد عبدالسلام
- 7- الرواية والقصة القصيرة عبدالرضا علي
- 8- الواقعية في الادب الكردي د . عز الدين مصطفى رسول
- 8- روزناما هاو كاري ژ 420 . 430 . 443